

Īpaši
Aizsargājama
Dabas
Teritorija

Gudenieki

DABAS LIEGUMS

Dabas liegums „Gudenieki” atrodas Rietumkurzemē - Kuldīgas rajona Gudenieku pagastā, 180 km no Rīgas un 25 km no Kuldīgas.

Dabas liegums 106 ha platībā izveidots 1999. gadā, lai aizsargātu Latvijā reti sastopamu dzīvotni - Zviedrijas kadiķa audzes un citas īpašas dabas vērtības. Vienlaikus Gudenieku dabas liegums ir arī viena no 336 Latvijas dabas teritorijām, kas iekļauta Eiropas īpaši aizsargājamo dabas teritoriju tīklā *Natura 2000*.

Apsaimniekošana

Lielākā daļa Latvijas kadiķu audžu veidojušās cilvēka darbības rezultātā - uz kādreizējām lauksaimniecības zemēm. Tāpēc cilvēka pārdomāta saimnieciskā darbība šo dzīvotņu uzturēšanai ir ļoti svarīga. Pļaušana, krūmu un koku izzāģēšana un aitu ganišana palīdz uzturēt Gudenieku kadiķu audzes tipisko ainavu un saglabā dzīves vietu augiem un dzīvniekiem.

Izvēlies dabas aizsardzību!

Izdevējs:
Dabas aizsardzības pārvalde
Eksporta iela 5, Rīga
Tālr. 67509545
www.dap.gov.lv

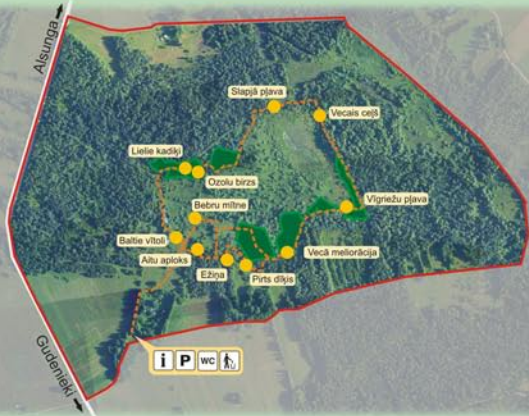

Gudenieku pagasta
padome
Tālr.: 3352171

Teksts: Ilze Salna
Foto: Mārtiņš Kalniņš,
Andris Klepers, Dmitrijs Teļņovs
Konsultants: Mārtiņš Kalniņš

Karte: Māris Lielkalns
Māksliniece: Kristīna Bondare
Iespiests tipogrāfijā "Citrons"

Buklets iespiests uz vides draudzīga papīra

APZĪMĒJUMI:

- Teritorijas robeža
- Taka
- Apskates objekts
- Bebru mītne
- Apskates objekta nosaukums
- No krūmājiem atbrīvotās teritorijas 2003.-2005. gadā

Gudenieku dabas liegumā izveidotas divas tūristiem domātas pastaigu takas, kas vērgākajiem ļaus klātienē iepazīt dažādus dabas brīnumus, - Lielā taka (2 km) un Mazā taka (0,5 km). Izbaudiet pastaigu Gudenieku kadiķu audzē, jo kadiķi izdala daudz vairāk fitonciēdu nekā citi skujkoki, - tas ir ne vien skaisti, bet arī veselīgi!

Apmeklējot dabas liegumus, īpaši svarīgi ievērot vidi draudzīgu uzvedību.

- ✦ Pastaigām dabas lieguma „Gudenieki” teritorijā izmantojiet izveidotās pastaigu takas! Atcerieties, ka mitrā laikā laipas var būt slidenas.
- ✦ Neatstājiet atkritumus!
- ✦ Neplūciet savvaļas augus!
- ✦ Esiet klusi, tas ļaus jums vairāk ieraudzīt!
- ✦ Kuriniet ugunsgrūkus tikai tam īpaši paredzētā vietā!

Zviedrijas kadiķis *Juniperus communis*

Zviedrijas kadiķis ir vienīgā Latvijā savvaļā sastopamā kadiķu suga. Paēglis, ēcis, kadēģis, ērcesis - gandrīz katrā Latvijas novadā atradīsim citu vārdu, kā kadiķi nosaukt. Gudenieku kadiķu audze ir lielākā kadiķu audze Latvijā un citu vidū izeļas ne vien ar aizņemto platību - dabas lieguma teritorija ir 106 ha, bet arī ar audzes stāvokli. Vecākajiem kadiķiem te ir vismaz 50 līdz 70 gadi, bet lielākie augumā sasniedz pat 8 metrus.

Kadiķis ir sīkst, tas labi pacieš aukstumu, tomēr ir neizturīgs pret atmosfēras piesārņojumu. Tāpēc veselīga, zaļojoša kadiķu audze ir labākā liecība par Latvijas daudzviet vēl neskarto dabu.

Latvijā kadiķi biežāk sastopami priežu mežu pamežā, izcirtumos, norās, kāpās, kaļķainās pļavās, parasti gaišās un sausnās vietās.

Piramidāli, konusveida, lodveida, ar stāviem un nokareniem zariem, - kadiķu formu dažādība Gudeniekos ir pārsteidzoša.

Lielākais līdz šim Gudeniekos atrastais kadiķis aug lieguma ziemeļu daļā. Pie zemes kadiķis sadalījies četros stumbros, stumbra apkārtmērs ir 80 cm.

Dabas vērtības Gudenieku dabas liegumā

Kadiķu audzes, kas mijas ar sugām bagātām pļavām, mitrājumiem, mežiem un krūmājiem, sniedz mājvietu dažādām Latvijas augu un dzīvnieku sugām. Arī to saglabāšanu un aizsardzību veicina īpaši aizsargājamas teritorijas statusa noteikšana un saprātīgi apsaimniekošanas pasākumi.

Augi

Pašlaik botāniķi Gudeniekos konstatējuši trīs retas un īpaši aizsargājamas augu sugas. Tomēr ne vienmēr tikai aizsargājamo sugu skaits vien padara kādu teritoriju vērtīgu. Gudeniekos to nosaka lielā sugu daudzveidība.

Gada staipeknī *Lycopodium annotinum* aizsargā gan Latvijas, gan Eiropas likumdošana.

Naktsvijoles *Platanthera sp.* ir zināmākās Latvijas orhidejas, tomēr ne visur sastopamas, tādēļ saudzējamas.

Stāvlapu dzegužpirkstītes *Dactylorhiza incarnata* ir sastopamas slapjās pļavās, un to klātbūtnē liecina par pļavas dabisko stāvokli.

Dzīvnieki

Aktīvais „ainavu arhitekts” bebrš *Castor fiber* ierīkojis sev mājvietu arī dabas lieguma centrālajā un ziemeļu daļā. Vasarā pārtiek galvenokārt no zāles un saknēm, grauzī kokus, veidojot uzpludinājumus.

Gudenieku krūmāji un augiem bagātās pļavas stīrām *Capreolus capreolus* ir lieliska slēptuve un barošanās vieta vasarā. Ziemā tās pārsvarā uzturas mežos.

Spožās skudras *Lasius fuliginosus* savas ligzdas parasti veido vecu lapkoku dobumos vai pamatnē. Atšķirībā no citām skudrām spožās skudras izdalītajai skudrskābei ir saļdena smarža.

Sarkanspārņu siseņi *Psophus stridulus* jeb parkšķi dzīvo sausnās pļavās. Tēviņiem ir sarkana spārnu apakša, un lidojot tie rada īpatnēju, parkšķošu skaņu.

Gudenieku slapjajās pļavās ligzdo pelēkās dzērves, savukārt sausākajos mežos sastopamas vairākas dzeņu sugas.

Ūdeņu tuvumā, kur zaļajām vardēm *Rana esculenta* netrūkst ne mitruma, ne slēptuvju, ne barības, pavasaros bieži dzirdami varžu kori.